

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny — hal.

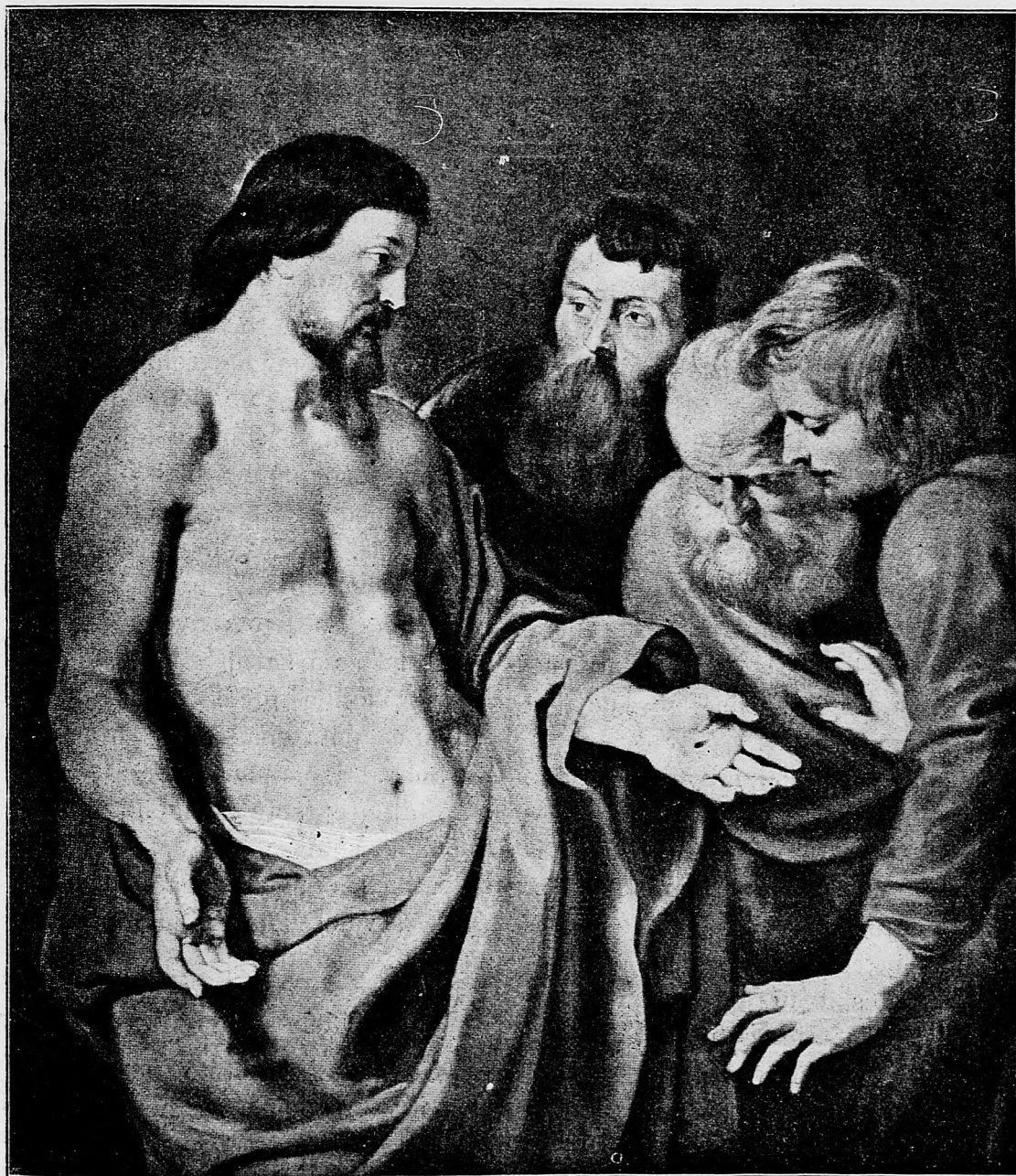
Na pol roka --- 2 " — "

Na štvrt roka --- 1 " 20 "

Jednotlivé číslo 8 hal.
Zodpovedny redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.

Majitel' a vydavatel' :
JAN MOLNÁR.
Redakcia a vydavatel'stvo :

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.

 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 nonpareill riadku 80 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Pán Kristus ukazuje svoje sv. rany sv. Tomášovi.

Pápežský prälát Ján Molnár o predlohe neštátnych učiteľov.

Velavýznamnú reč, ktorú povedal v zasadnutí krajinského snemu dňa 4. apríla krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany, pápežský prälát a opát **Ján Molnár** pri pojednávaní zákonnej predlohy sriadenia platov učiteľstva náboženských škôl ľudových, podávame v nasledujúcom výtahu.

Ján Molnár: Ctená snemovňa: **Predovšetkým treba sa mi osvedčiť, že pred nami ležiacu zákonnú predlohu neprijímam,** (Hnutie z ľavej strany) a odôvodňujem to v prvom rade politickými príčinami, ku čomu — dľa môjho zdania — mám tak právo ako aj slobodu. (Čujme! Čujme!)

Dôvody neprijatia predlohy.

Keď sotva pred rokom, pod vládou drabant-skou, vo výkonnom výbore, jehožto aj ja som bol skromným členom, vznikla myšlienka utvorenia vlády z koalície, pozdravil som ju i ja radostne a čo som mohol vynaložil som všetko ku jej uskutočneniu. **Úlohou tejto koalicionálnej vlády malo byť ponajprv, aby zpiatky uviedla parlamentárny poriadok a beh verejných záležitostí namierila na pravú cestu; po druhé, aby sprísnila, upevnila a rozmnožila takrečené ohrady konštitúcie a po tretie, aby zaviedla reformu nového volebného práva.** Dosiachnutie týchto cieľov bolo vôbec cieľom a príčinou utvorenia vlády koalície, bo veď ku uskutočneniu týchto úloh sme sa odhodlali, keď sme do koalície vstúpili.

Ako však, ctená snemovňa, utvorila sa vláda koalície a tu v snemovni sa aj predstavila, krom výš spomenutých troch bodov koalíciou prijatých do predloženého nám programu vzala i také body, s ktorými ja nie celkom som súhlasil, bo som bol iných náhľadov a iného presvedčenia, tak že keď sme tu slyšali tento program a keď jednotliví vedúci rečníci politických stránok koalície jeden po druhom k slovu sa hlásili a program vlády vernosť a oddanosť slúbili, hneď som chcel hore vstať a sa osvedčiť, že som ja len pôvodnému programu koalície nezklatnú vernosť prisľúbil a tú aj zdržím, ohľadom však všetkých tých bodov,

ktoré nachodia sa v programme vlády, povýš programmu pôvodného koalície, podržujem si úplnú slobodu účinkovania.

Proti tým zákonným predlohám preto, ktoré som v programme vlády neschvaloval, choval som sa passívne, negatívne, neprijal a neodhlasoval som ich, a ich ako také v budúcnosti tiež neprijmem a neodhlasujem. Medzi tieto patrí aj prítomná predloha zákonná. **Proti tejto však už aj pozitívne musím na dejište vystúpiť, bo nemôžem zamlčať tie nebezpečia, aké obsahuje táto zákonná predloha ohľadom mojej cirkve a vôbec ohľadom každej náboženskej školy.**

Nedúvera rečníka v zákonnú predlohu.

Ako ctený pán minister výučby v programmej reči jeho láskave spomenul aj učiteľov náboženských škôl, patrične popravenie jejich platov, aj ja som sa tomu potešil v tom povedomí, že šlachetné, sebazaprenia plné, od jakživa Kalváriou putujúce, pri tom vlastenecké a nábožné učiteľstvo toto konečne dožije sa lepšieho osudu a že krom vyznačenia malými krížikami striebornými, aké dostávajú žandári a dedinskí rychtári, ujde sa mu lepšieho zaopairenia za mladý a na starosť. Lež už vtedy timui Danaos et dona ferentes, obával som sa totiž už vtedy, že pán minister jeho pomoc závislou učiní od tak urážlivých podmienok, aké obsahujú v sebe paragraffy zák. čl. XXVI. r. 1903., alebo ako urážlivé by boly bývaly predlohy a nariadenia Berzeviczy-ho do života uvedené.

Pýtal som sa aj v tej kuchyni, v ktorej sa robia zákonné predlohy, akými solami a akým korením potúžená bude Apponyho zákonná predloha. Aj mi povedali, že nebude v nej krom oživotňujúcej soly žiadneho štiplavého korenia. Uspokojil som sa teda. Moja radosť ale netrvala dlho, bo keď uverejnená bola predloha ministra výučby, videl som, že moje obavy neboly bez základu.

Ciele Apponyho predlohy.

Keď povážime túto predlohu, to vidíme, že cieľ jej je skutočne šlachetný a zodpovedá vznešenému duchu jej pôvodcu, totiž — a tu užívam slová samého ministra — aby každá škola čisto vlasteneckú a opravde štátno-občiansku výchovu poskytovala, vyhýbujúc nielen všetkým

zámerom protištátnym, lež vyvíňujúc pozitívneho ducha vlasteneckého. A cieľ tento s toľkou múdrosťou, obozretnosťou a šetrnosťou vriadil on do svojej predlohy, že tým neuráža citlivosť národnosti na jejich reč materinskú, bo celkom ďaleko stojí od prepriateho šovinizmu, ktorý — ako to dakedy bolo u starých Rimanov — v každom občanovi druhú reč mluviacom spatruje barbara a cudzinca, jehožto reč za každú cenu, každým spôsobom, aj s násilím snaží sa vykonariť. Pán minister žiada totiž len to, aby v každej náboženskej, štátom podporovanej škole vyučovala a aj naučila sa reč štátna, aspoň natoľko, aby diatky nemaďarského jazyka myšlienky svoje v štátnej reči zreteľne vyjadriť mohli.

Podrzuje tedy ctený pán minister zodpovednú rovnováhu medzi moderným nacionalizmom a internacionalizmom, z ktorých prvý, každého, iného jazyka občana snaží sa silou-mocou sebe rovného učiniť, pohltiť, kým opeť druhý, totiž internacionalizmus neuznáva ani osobytnej vlasti, ani rozličnosť národností; oba tieto smery zapričiňujú však len spory, potrzky a vzbury.

Druhý cieľ tejto predlohy je zarovnak šlachetný a svedčí o kresťanskej láske ku blížnemu jej pôvodcu, ktorý snaží sa popraviť hmotné postavenie učiteľstva škôl náboženských.

Ciele predlohy sú šlachetné, nie ale prostriedky jej prevedenia.

Keď nerobím námietky proti cieľom predlohy, neschvalujem prostriedky jej prevedenia, bo som pevne presvedčený o tom, že táto predloha v pôvodnej osnove jej, ako aj v slohu učebného výboru, pristrihá, ukracuje, ba skoro úplne ruší autonómiu vierovyznaní nad jejich náboženskými školami a považovať môže sa ako nový krok a pokus ku zoštátneniu náboženských škôl; toto pravda mnoho priateľov má v tejto snemovni, ja to ale zapovrhujem, nielen preto, že spatrujem v tom nespravodlivosť a olúpenie práva, čoho dôkazom je, že len prúdy revolucionárne zotierajú a ničia náboženské školy, zvlášte ale z tej príčiny, bo život a skúsenosť nás o tom poučujú, že i v národnom ohľade celého človeka, bezúhonného vlastenca vychovať môžu jedine len náboženské školy. To, čo som dosiaľ povedal o tejto zákonnej predlohe, dokážem

tymi zásadami, aké nasledovať má štát ohľadom náboženských škôl.

Povinnosti a práva štátu dotyčno škôl.

Dľa terajšej vedy o právach štátu platí tá zásada, že najvyšší zákon a najvyššia auktorita má byť štát; nad štátom nesmie byť ničoho, lež všetko: osobnosť, rodina, spoločnosť, národ, cirkve, škola, slovom všetko musí stáť pod štátom. Ja sa však neprizávam ku týmto zásadám a mám o štáte svoje princípiá, ktoré držia a nasledujú milióny a milióny i druhých ľudí. Dľa týchto všeobecných zásad o štáte v prvom rade «**povinnosť a právo má štát brániť a podporovať práva rodiny dotyčno vyučovania a výchovy**». Tie isté práva a povinnosti má štát «**aj straniva cirkve a z rodín pozostávajúcich cirkevných obcí**». Štát ďalej povinnosť má a právo «**obrániť a zabezpečiť všemožné práva jednotlivých, rodín, cirkevných obcí a cirkve na zakladanie, otváranie škôl, ako aj na všetky, na jejich vlastnosť a vnútorné vedenie vzťahujúce sa záležitosti**». Nemá teda práva štát «**prekaziť to, aby spomenutí činitelia na svoje útraty bárs akého druhu školu založili, otvorili a udržiavali**».

V tomto ohľade nerobí prekážky prítomná predloha, robí ju ale dotyčno «**vnútorného vedenia**», bo 20. a 24. §§. pôvodnej osnovy pozbavujú vrchnosti náboženských škôl jejich, zákonom zabezpečeného práva, dľa ktorého školám svojim dať môžu učebné knihy a učebný poriadok. K tomu 24. §. doprosta zamedzuje disciplinárne práva vrchností náboženských škôl, nakoľko v istých pádoch, ako to v predlohe stojí, nariadiť môže minister výučby disciplinárne zakročenie proti učiteľom náboženských škôl bez vedomia a proti vôli školskej vrchnosti a nakoľko by táto vrchnosť v týchto pádoch v svojom obore bola zaviedla disciplinárne zakročenie, disciplinárny výrok jej právo má minister výučby preskúmať, zrušiť, alebo nové zakročenie nariadiť.

Štát nemá práva prekazit' zakladanie náboženských škôl.

«**Hmotným a mravným podporovaním štátnych škôl, zvlášte taký paritatny štát, ako je náš, nemá práva t'ažkosti činiť vierovyzna-**

niam pri zakladaní alebo udržiavaní náboženských škôl, bo štát ako moc politická povolanie, povinnosť a právo má zakladat' školy, keď spoločnosť toto právo svoje naň prenesie, ktoré prenesenie stáva sa iba v istých okolnostiach a dľa záujmov spoločnosti môže byť obmedzené. O spoločnosti však nedá sa predpokladať zdravým rozumom, že svoje právo zakladania škôl preto prenáša na štát a preto mu dáva peniaze, aby jej to samej len na škodu bolo».

Kam smeruje prítomná predloha? Rozdiel činí medzi učiteľmi škôl štátnych a učiteľmi škôl náboženských. Prednosť dáva učiteľstvu štátnemu. Na akom základe? Náboženský učiteľ dľa uznania samého pána ministra musí mať a má tú istú kvalifikáciu ako učiteľ štátny. Povinnosti jejich sú tiež rovnaké. Musím však vyznať, že náboženský učiteľ viacej pracuje ako štátny, bo kým tento 40—50 detí vyučuje v pekne zariadenej škole, na mnohých miestach v ozajstnom paláci, zatým náboženský učiteľ trápi sa v jednej izbe s 80, 100 do 120 deťmi a k tomu po veľa miestach v ošarpaných chalupách. V nevy-slovných ťažkosťach docieľť musí vo vyučovaní tie isté výsledky čo štátny učiteľ, ináč mu je beda zo stránky kráľovského škôldozorca. Ku tomu prichodí, že učiteľstvo náboženských škôl, v sieňach výučby a osvety účinkovalo dávno, pradávno, keď o štátnom učiteľstve ešte ani chýru, ani slychu nebolo. Preto majú byť teda do pozadia postavení náboženski učítelia, že sa opovážili jestvovať a dejstvovať za osvetu a blaho vlasti o stáolia prvej, než učítelia štátni? Hovorí sa ale, že náboženským učiteľom preto sa nemôže zabezpečiť prítomne tak veľkých dôchodkov, ako majú štátni učítelia, bo k tomu neni peňazí. Nuž keď neni peňazí, prečo zvýši štát platy štátnych učitelov o 705.879 korún?

Štát nemá práva na seba brat' všetky hmotné povinnosti škôl náboženských.

Štát nemá práva — a ponač právo a povinnosť sú súvislé — teda nemá ani povinnosti brat' na seba všetky hmotné povinnosti škôl rodiny alebo vierovyznania, lež povinný je ku udržaniu týchto škôl hmotnou pomocou prispievat', ale len čiastočne, v čas a medziach potreby, to jest ako to Cousin, refe-

rent školských zákonov roku 1833. vo francúzskom parlamente povedal: úloha štátnej moci začína sa tam, kde prestáva uplatnenie síl individualných.

Ku zakladaniu škôl povinné sú v prvom rade rodiny a z rodín pozostávajúce cirkevné obce. Týchto úlohou je zakladat' školy, jestli rodiny dietky zodpovedne vyučovať a vychovávať nemôžu. A toto je natolko jejich povinnosťou, že ich ku zakladaniu a udržiavaníu škôl, keby to zanedbaly aj nútiť môže štát, sám však len vtedy a v takej miere musí hmotnou podporou prispieť ku zakladaniu a udržaniu škôl, keď a nakoľko jednotliví, rodiny, cirkev a vierovyznania svoje školy sami zakladat' alebo udržiavať nevládu.

Túto podporu zase spomenutí činitelia preto sú oprávnení pýtať a žiadať od štátu, bo sa preto sriadili v štát a štát k tomu utvorili, dane a iné príražky tým cieľom platia, aby tieto hroznú summy v hotovosti, štátu poskytly prostriedky, aby ich v plnení vážnych a vítálnych povinností jejich napomáhal.

Má štát právo miešať sa do vnútorných záležitostí náboženských škôl?

Štát je povinný školy kruz rodiny a vierovyznania založené dľa potreby podporovať, nemá ale práva žiadať, aby za túto podporu miešať sa mohol do vnútorných záležitostí náboženských škôl, aby vymenovať alebo potvrdiť mohol jejich učitelov, aby ukrátil jejich disciplinárne práva, slovom, aby v školách štátom podporovaných väčší vplyv mal a uplatňoval. ako v školách štátom nepodporovaných.

Školám poskytnutá štátna podpora neni dar milostný.

Ludové a aj náboženské školy hmotne podporovať je prísna povinnosť štátu a bez všetkej podmienky, za čo podporované vierovyznania neni sú viazané štátu ku žiadnej náhrade alebo ku odslúženiu sa bárs akým spôsobom. Povinné sú vychovávať dietky svedomite a prísne vo vlasteneckom duchu, bez toho, žeby zo svojich práv autonómnych za pomoc obdržanú čo len za máčik obetovaly štátu. I keby štát za jeho pomoc vierovyznaniam na školy poskytnutú žiadal náhradu, odslúženie alebo zrieknutie sa jejich

práv, prehrešil by sa sám proti tým právam, ktoré povinný je brániť. Pohliadnime ale bližšie túto otázku. Z čoho udeľuje štát podpory školám? Či snáď z pokladnice dajakej cudzej krajiny, alebo z vrecka amerických millionárov? Nie, lež z peňazí jednotlivcov, rodín, vierovyznaní, bo títo tvoria štát a platia mu veľké dane, a nie k tomu cieľu mu to všetko platia, aby ich za jejich peniaze olúpil o jejich práva, lež aby medzi iným aj školy jejich podporoval; podpora táto nenie preto ani dar, ani žiadna milosť, lež len prísna povinnosť štátu.

Prítomná predloha je polovičaté zoštátnenie náboženských škôl.

To hovorí pán minister, že on nenie priateľom zoštátnenia škôl. Ja mu na slovo verím, že je to pravda; jestli je to ale pravda, to ho prosím, aby ešte dnes ztiahol svoju predlohu zo stola snemovne, a síce preto, bo jestli ona stane sa zákonom, to vtedy bude ukryté síce, ale skutočne opravdové zoštátnenie škôl. Bo čo sa čini v tejto predlohe? Ponajprv zvyšuje sa minimum učiteľského platu náboženských škôl zo 600 korún na 1000 korún. Ku tomuto vsak predloha nemá práva, bo prirodzene právo vierovyznaní ako udržiavateľov svojich škôl je, aby si platy so svojimi učiteľmi sami ustálili; nad to udržiavateľov škôl núti, aby alebo dali učiteľom 1000 korún ako minimum platu, alebo aby prijali podporu štátu, túto aj dostanú, keď obetujú za ňu dobrú časť svojich práv. Jestli sa ale zdráhajú toto urobiť, vtedy dostanú nie štátnu podporu — lež štátnu školu. Či to nenie zoštátnenie školy?

Prítomná predloha nemá sa prijat' z finančných ohľadov.

Nezodpovedá pravde a nedá sa trpeť, aby učiteľia náboženski dostávali menej ako náhradu veku, než učiteľia štátni. Dľa predlohy prichodí totiž štátnym učiteľom po prvých päť rokoch 400 korún ako náhrady veku, potom v každom piatom roku dostanú o 200—200 korún viacej. Učiteľia náboženských škôl ale po prvých päť rokoch dostať majú len 200 korún náhrady veku, po druhých piatich rokoch dostanú 100 korún; po tretích piatich rokoch zase 100 korún, potom ale až po 200—200 korunách. Ja

v tomto ohľade žiadam, aby medzi štátnymi a náboženskými učiteľmi rovnosť bola ustálená, rosunie sa bez toho, aby náboženské školy za túto podporu zriekli sa bárs akých práv svojho vierovyznania.

To, že ku tomuto nenie peňazí, neprijímam za argument z tej jednoduchej príčiny, že peniaze aj boly, aj sú, aj budú, keď je k tomu dobrá vôľa.

S týmto zatváram moju reč. Viem síce, že mnohým nápadom budem vystavený, lež aj to viem, že podobné nápady nikde nechybujú, kde sa o úplnom, alebo čiastočnom zoštátnení náboženských škôl jedná. Cnota a miera pravdy nezávisí od toho, či sa k nej mnoho alebo málo ľudí priznáva. Čo som o tejto predlohe povedal, to je moje pevné a nezvratné presvedčenie. (Schvalovanie z pravej strany.)

POLITICKÉ CHÝRY.

Náhradná voľba pezinská.

Za povinnosť si pokladáme ct. čitateľom našim na vedomie dať, ako sa previedla náhradná voľba pezinská, aby výsledku jej tým ľahšie porozumeť mohli.

Pri voľbe dňa 19. marca dostal Dömötör 744, Ivánka 833 a Ságodi 188 hlasov. Keď hlasy na Ságodiho padlé pripočítame ku hlasom Dömötöra, urobí to súhrnom 932 hlasov. Stránka naša bola tej mienky, že keď bude mať 950 hlasov, na každý pád istotne zvíťazí. Dovedla aj naša stránka ku voľbe 983 hlasov, predsa ale ostali sme v menšine s 28 hlasmi. My sme ku náhradnej voľbe o 239 hlasov viacej dovedli, ako dňa 19. marca, lenže aj protivná stránka dovedla o 177 hlasov viacej, čo sme my za celkom nemožné držali, i tak ostali sme v menšine s 28 hlasmi.

Počet voličov v okrese bol skoro úplne vyčerpaný. Odrátajúc zomrelých a od miesta vzdialených, sotva jeden, alebo dvaja voličia ostali doma, v niektorých obciach odhlasovali všetci do posledného chlapa, len v Modre a v Pezinku

zdržovali sa niekoľkí hlasovania. V jednotlivých dedinách daktorí voličia prestrašení, pre nebezpečie života, ako to vyšetrovanie dokáže, neopovážili sa vôbec prísť ku voľbe. V celom okrese je dohromady 2329 voličov, z týchto hlasovalo 1994, nehlasovalo teda pri náhradnej voľbe len 335 voličov.

Pri volebných pohyboch pracovali obe strany s napnutím všetkých síl. Cez veľkonočné sviatky *ale národnárska strana, sľubujúc rozdelenie zeme a panovanie slovenskej reči, zvlášte medzi nevoličmi a ženami prevádzala búrenie v najhroznejšom stupni*. Rozčulenie obyvateľstva zrastalo čo deň viacej. Skalické národnárske «*Ludové Noviny*» a Hodžov «*Slovenský Týždenník*» všemožné vynaložili, aby rozčulenie ľudu popudily až po tupeň bláznovstva. Cieľ svoj aj dosiahly, *úbohé ženičky ako sestry braterstva III. rádu sv. Františka na omšu chcely dať pátrovi kapucínovi, aby ľudová strana «obrátila sa z luteránskej viery»*,

V národnárskom tábore pracoval Edvard Sándorfi, administrátor z Vrbovíc a Novák, farár smolenický, ačpráve ani jeden nepatri ku pezinskému okresu. Títo nadovštko v čas nočný všemožného sa dopustili.

Medzi takýmito okolnosťami verejná bezpečnosť vzdor žandárom klesla zo dňa na deň. V pondelok veľkonočný napadli žandárov v Báhone. Z voľby domov pospiechajúcich voličov žandári museli odprevádzať, vzdor tomu ale napádali ich po ceste ľudia, čo vôbec sú ani neni voličia.

Kresťanská ľudová strana by ale pritom všetkom bola zvíťazila, keby národnárski ľudia neboli sa dopúšťali hrozných zločinov, medzi iným i ohavného pustošenia majetku. V Račisdorfe dvom hlavným ľuďom našim sekerou vyrúbali v noci vinice a pošliapali mladé sadby.

Zapríčinená škoda obnáša tisíce. Prešporská súdobná stolica eielom zavedenia vyšetrovania bola už na mieste. Stalo sa toto niekoľko dňami pred voľbou. My sme však o tom mlčali, aby sa ľudia v širších kruhoch nenastrašili a potom vôbec neprišli ku voľbe.

Týmto spôsobom zvíťazil národnársky kandidát 28 hlasmi, kresťanská ľudová strana ale bez pochyby porobí zodpovedné kroky na patričnom mieste, či môže mať platnosť takýto mandát.

Pri nastávajúcej voľbe ale istotne prepadne národnár, jehožto väčšina z 583 hlasov klesla teraz na 28.

Výsledok hlasovania pri pezinskej voľbe náhradnej.

Pán dr. *Michal Dömötör*, kandidát kresťanskej ľudovej strany pri náhradnej voľbe dňa 3. apríla dostal hlasov z nasledujúcich *katolíckych slovenských obcí*: Halmes 7. Vištuk 15. Cseszte 27. Cajla 10. Csukárd 11. Hosszufalu 19. Ottovölgy 10. Pudmeric 50. Pila 2. Fenyves 14. Báhony 10. Gocznód 2. Felső-Dióš 26. Alsó-Dióš 26.

Náhradná voľba vo volebnom okrese Szakes.

Vo štvrtok dňa 4. apríla prevedená bola náhradná voľba vo volebnom okrese Szakes medzi kandidátom kresťanskej ľudovej strany a medzi kandidátom stránky 48. neodvislých. Voličia kresťanskej ľudovej strany dostavili sa na voľbište v príkladnom poriadku a hneď ráno bolo vidieť, že sú vo väčšine, protivná stránka však s pomocou židovských árendášov, notárov, slúžnvcov natoľko terrorizovala voličov, že konečne kandidát kresťanskej ľudovej strany Karol Huszár 977 hlasov dostal. Kandidát 48. stránky neodvislých Hainrikfi obdržal 1187 hlasov a neslýchaným terorizmom vyvolený je za ablegáta. Keď však povážime, že pri prvej voľbe mala kresťanská ľudová strana len 685 hlasov, z výsledku náhradnej voľby vidíme, že počet jej voličov vzdor barbarským atrocitám a násilnostvám poriadol o 292 hlasov. Tak púšťa pevné korene kresťanská ľudová strana i v tomto liberálnom celkom zhubenom okrese.

Porada kresťanskej ľudovej strany.

Vo stredu dňa 3. apríla o 5. hodine držala poradu kresťanská ľudová strana vo vlastnom kruhu. Predsedníctvo viedol podpredseda snemovne a strany Štefan Rakovszky. Prítomní boli početní členovia strany a pojednávali zákonnú predlohu o sriadení platov neštátnych učiteľov. Po odbavení viacej vnútorných záležitostí zakončila sa porada.

Železničné investície.

Cez veľkonočné sviatky na byte ministra obchodu Franca Kossutha bola vážna porada, na ktorej sa zaoberali so železničnými investíciami a so sriadením platov železničných zamestnancov. Na porade, ktorá trvala dlhší čas, zúčastnil sa štátny sekretár Jozef Szterényi a správca štátnych železníc Julius Ludvig.

Z politiky národnárskych novín.

Z pod zdánlivého kresťanského rúcha svojho vytahovali palice, ba revolvery. Takto píše národnárske noviny z príležitosti pezinskej voľby. Palice, ba revolvery nevyťahujú sa ale z pod kresťanského rúcha. Ako je to známo, len práve národnári vyhrádzajú sa palicami a klackami.

«Našiel sa kňaz, ktorý luhal do očí voličov, že ho do pezinského okresu sám rímsky sv. otec poslal». Toto hovoria na druhom mieste tie národnárske noviny. Prečo ale nepovedia ako sa volá ten kňaz? Alebo luhajú, alebo ten kňaz bol jeden z tých dvoch velebníkov, čo z cudzích okresov prišli do Pezinku ľud zvädzať.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!!

Z CUDZOZEMSKA.

Francúzsko.

Francúzskej vláde začína zle ísť. Katolícku cirkev chceli potušiť, uponiť a zničiť francúzski štátnici jej zákonom rozlúčenia cirkve od štátu a zhabania cirkevného majetku. Včul ale sa všetko proti ním obracia. Šhabali listiny pápežskej nunciatúry v Paríži, jednu časť týchto listín uverejňujú teraz v novinách a obecenstvo má príležitosť dočítať sa z nich všeličoho o potupných cieľoch freimaurerov a s nimi spojených socialdemokratov. Prítomne však už i sami socialdemokrati zdajú sa opúšťať vládu francúzska. Všeobecný štrajk stroja sa vypovedať všetci robotníci, privátni zamestnanci, učitelia, ba i sami štátni úradníci ešte v mesiaci apríli. K tomu auktorita vojska celkom je podkopaná. Bude to teda driečne vyzerať s tou vládou Francúzska.

Rumunsko.

Od troch týždňov panujú vzbury sedliakov v Rumunsku. Rumunská sedlač nachodí sa totiž vo veľkej biede a mnoho trpí od tamejších statkárov a jejich zväčša židovských árendášov. Lahko bolo teda týchto ľudí pobúriť i pozdvihli sa na tisíce; vraždili, pálili a ničili všetko, čo im do ruky prišlo.

Vzbury sedliakov konečne podarilo sa prelomiť a uviesť poriadok. Ku zavedeniu poriadku upotrebili vojsko. Teraz už veľká časť vojakov vytiahla z okresov a poslaná je do vlastného Rumunsku, kde vyhlásili stav obleženia. Južné Rumunsko podelili na osem vojenských okresov a velitelia dostali úpravy, aby každú vzburu zbraňou odbili.

Toto energické zakročenie malo za následok, že vzbúrenci po niekoľkých nepatrnejších srážkach utiahli sa do svojich dedín, tak že v Rumunsku pomaty všade už nastáva úplný pokoj.

Vzbura rumunských sedliakov zapríčinila dľa úradného šacovania na 40 millionov škody. Poľné práce sa už v najviac okresoch započaly a výhlady na žatvu sú prajné.

Táto vzbura rumunských sedliakov je smutným dôkazom toho, ak ďaleko možno ľud pobalamútiť nesvedomitými agitáciami. Pokoj je síce zavedený viac-menej v Rumunsku, len že týmto vzburám na stá a stá životov padlo v obeť. Nesvedomiti buriči? Zaiste zavčasu uvrzgli pred trestom.

KRAJINSKÝ SNEM.

4. apríla.

Po sviatkoch veľkonočných držala snemovňa prvé zasadnutie. Pred denným poriadkom podal ministerpredseda dr. Alexander Wekerle správu kráľ. účtovnej stolice o štátnych výdavkoch na rok 1906. snemom nepovolených.

Ignác Darányi, minister orby, položil na stôl snemovne dve zákonné predlohy, a síce o sriadení právnych pomerov medzi hospodármi a hospodárskou čeladou a o štátnej podpore pri stavbe bydlísk pre hospodárske robotníctvo.

Pejdnávala sa na to zákonná predloha o sriadení platov neštátnych učiteľov.

Ondrej Vertán, ako referent, vysvetlil predlohu a odporúčal ju ku prijatiu.

Ján Molnár, vyslanec kresťanskej ľudovej strany, rozložil predlohu z cirkevno-náboženských, politických a finančných ohľadov v dlhej uváženej reči, ktorú v prvom článku uverejňujeme.

Gróf Albert Apponyi, odpovedal predrečníkovi, snažil sa prednesené ním zásady podvrátiť, lež bez výsledku. Načo, keď rečnili ešte vystancovia Simkó a Polit, zakončené bolo zasadnutie.

5. apríla.

Zasadnutiu predsedal Julius Justh, pozdejší Štefan Rakovszky.

Na dennom poriadku bolo pojednávanie zákonnej predlohy o sriadení platov neštátnych učiteľov.

Ku predlohe rečnili Béla Meczner, ktorý predlohu prijíma. Ladislav Goldis vyslovil sa z ohľadov národnárskych proti predlohe. S čím zasadnutie bolo zakončené.

6. apríla.

Národnárski vyslanci vyslovujú sa zo svojho stanoviska proti predlohe o sriadení platov neštátnych učiteľov. Z tej príčiny hlási sa ich viacej ku slovu pri každom zasadnutí, následkom čoho predlžuje sa pojednávanie predlohy.

Pri dnešnom zasadnutí rečnili Ján Manojlovics, Georg Popovics, Alexander Vajda a Teodor Mihályi.

Zatým gróf Teodor Batthyány interpeloval v záležitosti mohamedánov Bosnie a Hercegoviny, načo zakončené bolo zasadnutie.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kreštan-a»!**

B E S E D N I C A.

Pražský židáček.

Preložil: Dr. J. Janda, dekan a farár.

Malý Abeles chce sa stať kresťanom.

(Pokračovanie.)

Na druhý deň poslal ma kvardian do obce Zalov, abych tam pánu farárovi bol na pomoci; je to filiálka farnosti Rostok, kde sa musely pôstne kázne držať. Duchovný otec bol nezdravý. Ja bych bol síce radšej navštevoval a ku krstu pripravoval malého Abelesa. Ale rozkaz je rozkazom. Musel som ísť. No, na ceste som predsa navštívil malého Abelesa. Chlapec plakal za matkou. Tešil som ho s nebeskou matkou. Povedal som mu, aby sa modlil za svoju matku, aby aj táto obsiahla milosť obrátenia.

— Nemyslite, velebný otče, — povedal chlapec — že ja chcem domov ísť. Buďte ale tak dobrý a navštívte moju matku. Ja myslím, že aj ona zuteká; lebo aj ona len preto sa nepokrstí, lebo sa ho bojí. Strašný je môj otec, preto sa ho tak veľmi bojíme.

Ponevác ten zlostný žid vzdialený bol, zaumienil som si Abelesovu matku navštíviť. Chcel som sa aj o tom presvedčiť, či tá židovka má naozaj náchylnosť ku kresťanskej viere. Chlapec žiadal, abych jeho častejšie navštívil; ponevác som mu to ale nemohol prisľúbiť, naplnily sa mu oči slzami. Vytiahol som hrbu svätých obrázkov, z ktorých si on tri vytiahol; na každom bola podobizeň mučeníka. Vysvetlil som mu mučeníctvo. Prisľúbil som mu, že ho potom navštívim, keď sa nazpät navrátim.

Odobral som sa. Nemyslel som, že už viac neuvidím toho chlapca.

Pred ústavom stál na druhom boku jeden mládenec o múr opretý. Ponúkol sa mi za sprievodcu. S nevoľou som ho prijal. Prišiel som do špinavej židovskej časti mesta, kde asi 8 tisíc židov býva; majú tu viac kostolov. Neďaleko jedného kostola som videl nápis: Ábel Abeles. Môj sprievodca mi povedal, že je to ten boháč Abeles. Šiel som dnu. Zadívená slúžka sa ma pýtala, čo tam hľadám. Na moju ďalšiu otázku povedala, že pán nenie doma, je ale doma jeho pani. Potom šla sa pýtať panej, či prijme kapucína, ktorý jej nesie zvesť o synovi. Slúžka nechala ma stáť v tmavej chodbe. Potom ma po schodoch vyviedla hore do zadného bytu. Strachom a ľakom naplnený som myslel na to, že sa nachádzam v byte tak nebezpečného človeka.

Vkročil som do siene, kde sedela jedna asi 40-

ročná pani. Boľastná starosť jej sedela na tvári. S vyplakanými očami mi povedala:

— Zvesť ste mi doniesli o mojom synovi; ach, neboli by ste mi ho vzali, keby ste vedeli, koľko trpí teraz moje materinské srdce.

— Pani, verte mi, že rozumiem váš žiaľ. Boh aj žiaľ mieša do radosti tým, ktorých miluje. Aj vás volá Boh, dobre viem. Abel mi povedal, že ste nenie ďaleko od viery Ježišovej.

— Abel?... Vy ste mluvíli s Abelom? Tedy ste vy ten, ktorý ho úskokom učinil?

— Hej; sem ma poslal, abych vás pozdravil v jeho mene, aby ste aj vy učinili teraz ten vážny krok; teraz je k tomu dobrá príležitosť.

— Ó, moje drahé dieťa, môj Abelko, vy ste mi ho vzali.

— Nie ja, pani, lež Boh, ktorý jednú povedal Abrahamovi, aby opustil pribuzenstvo; váš chlapec mal dosť smelosti hlas Boží nasledovať. Aj srdce vášho syna naplnené je žiaľom a len tá myšlienka vliala silu do jeho srdca, že Maria, dcéra Dávida, aj vás uvedie do lona cirkve Kristovej z egyptského vyhnanstva. Nasledujte tedy aj vy hlas milosti. Ináč ako že by ste mu boly mohli zavesiť na krk ten škapuliar.

Matka od veľkej boľasti ďalej plakala, vypytovala sa všeličo o Abelovi; povedala, že je to veľmi milosrdný chlapec, neraz podelil svoj pokrm s chudobnými.

— No, vidíte, — skočil jej do reči — jak bohato a podivne odmeňuje Boh tie malé obete vášho syna. Sama matka Božia volá vášho syna. On ju poslúchol; každodenne na kolenách sa modlí, aby aj vám vyoro- doval dušné spasenie.

Pani sa uspokojila. Potom mi zdelila čo-to zo života svojho. Boháča Abelesa židovský zákon prinútil k tomu, aby si ju čo chudobnú príbuznú vzal za ženu; ona ale polozenie otrokyne má uňho. Surovo s ňou zachádza. Jedna kresťanská slúžka ju obznámila s kresťanským náboženstvom a ju skoro už aj nahovorila, aby uskočila z toho trápenia. Jednú ale prišiel Abeles na jej plán. Korbáčom vyhnal slúžku; ju ale nemilosrdne nabil. Tým viac ju trýznil, čím väčšiu náchylnosť nachádzal u syna ku kresťanskej viere. Však len veľa trpela úbohá. Skoro zbláznela. Svedomie ju nahováralo aby i s dieťaťom uskočila; strach pred pomstou židov ju zas odhovárал.

Nahováral som ju, aby použila príhodnú príležitosť a šla do ústavu, kde sa jej dieťa nachádza. Sám som ju chcel ta odprevadiť, kde jej nemôže uškodiť pomsta manžela. Už bola odhodlaná, že ma poslúchne. Vopred som videl veľkú radosť synáčka, keď matku svoju uzre pri sebe.

V tej chvíli slúžka chytro otvorí dvere, rieknuce:

— Ide pán!

Hrozný strach ma pojal, ale ešte väčší tú židovku. Neztratila prítomnosť ducha. Chytro otvorila dvere komory; kývla mi, abych sa tam ukryl. Potom zamkla dvere za mnou.

Hľadal som dvere, či bych sa mohol ztadiaľto na slobodu dostať. Našiel som jedny dvere. Tie boli ale veľmi silne zapravené. Cez mrežový oblok ale som len veľký emiter židovský videl. Nemal som vôle čítať nápisy pomníkov židovských, lež len na svoj hrob som myslel. Lútosťou, zbožnými vzdychami som pripravoval seba k súdu Božiemu. Len smrť som mohol očakávať od zlostného žida. Slúbil som Bobu, že každý týždeň sa budem postíť jeden deň, jestli sa vyslobodím ztadiaľto.

Zakiaľ som ja tak rozmýšľal v komore nad svojim smutným položením, vrátil sa do izby starý Abeles, ručiac rozpajedeno:

— Kde je môj syn?

Neočakávane prišiel z Venediku. Už po ceste mu povedal zvesť o synovi bratranec jeho rabín, ktorý ho až domov odprevadil.

Úbohá ženička neopovážila sa ani slova prehovoriť.

Potom si on ponatrhol šaty a rozpajedene prechádzal sa po izbe. Tak hnusne zlorečil, že sa to tu nemôže opätovať. Od veľkého strachu som sa ustavične prežehnával.

— Goji mi ukradli syna, ktorý sa teraz Nazaretskému musí kľňať... Kľania sa mu môj plod.

Lenže, jako je jeden Boh na nebi, tak je aj to pravda, že kňazi, ktorí bažia za mojimi peniazmi, nevidia z nich ani jeden groš. Radšej hodím tie peniaze do Moldavy, ktoré som sobral u chudobných a zapálím svoje sklepy.

Takto sa pajedil starý žid, nehaňbiac sa svoju vlastnú náruživosť kňazom privlastňovať.

Keď už prestal blúzniť, prepadol ženu. Darmo sa ona prisahala, že ona nemôže za to, že chlapec uskočil. V zlosti by ju bol zabil, kebych sa ja nebol zamiešal a nebol ju vyslobodil.

Keď žena boľastne volala o ratu, bál som sa, že bez krstu zomre; odhodil som od seba strach smrti; otvoril som dvere, kričiac na vraha:

— Nazpät, nevinnú chceš zabiť; tu som ja, zabi mňa, ja som zaviedol tvojho syna do ústavu!

Obidvaja sa zľakli, keď som sa neočakávane zjavil. Snáď sa domnievali, že je to strašidlo. Starý Abeles hneď prestal trýzniť ženu. Keď ale videl, že som nenie strašidlo, lež skromný kapucín, hneď mňa prepadol. Za hrdlo ma chytil.

Do Božej milosti som odporúčal ducha svojho, domnievajúc sa, že prišla posledná doba života môjho. Aj by ma bol zaškrtil, lebo vzdor tomu, že bol značne starším odo mňa, predsa bol o veľa silnejší, plecítý a vysoký chlap. Vtedy sa ale rabín, bratranec jeho, zamiešal do veci:

— Čo máš z toho, keď tohoto mnícha zabiješ? Myslíš snáď, že to nevynde na javo? Či ho nevideli do tvojho domu ísť? Či nebude lepšie nahovoriť ho, aby ti nazpät doviedol syna? Či celá obec židovská má trpeť pre teba?

A v skutku, Abeles začal zdravšie smýšľať. Hrozby i sľubami ma chceli nakloniť, abych im pomáhal

chlapca nazpät dostať. Boh ma ale zachoval od tak špatnej zrady. Konečne doniesol stavec mešec plný peňazi, ktoré vysypal na stôl. Toľko zlata som ešte nikdy nevidel na hromade. To zlato mi slúbil, mysliac si, že mu chudobný mních sadne na lep k vôli zlatu. Ja som sa ale odvolával na slová sv. Písma, aby s ním aj jeho peniaze zhynuli. Vidiac, že nič nemôže so mnou zvíťaziť, medzi škripaním zubov ma preč pustili. Zpomedi dvier som im ešte povedal, že — nedajú-li pokoj úbohej žene — ich oznámim a celú vec sdelím vvechnosti.

Vrúčne vďaky som činil Bohorodičke, že som sa vyslobodil z takého nebezpečia. Ponáhlal som sa čím skorej päť otrčiť židovskému mestu.

Zase som zbadal toho mladíka, sprievodcu. Mal on židovskú tvár, ale kresťanský oblek. Naraz prehovoriť:

— Chvala Bohu, velebný oče, že ste zas tu. Veľkú úzkosť som podstúpil pre vás! Už som chcel policajta volať do Abelesovho domu. Moje meno je Abraham Ruža, pri krste som dostal meno «Františ». Ja som myslel, že ste sa vy už mučeníkom stali. Chvala Bohu, že ste sa vyslobodili.

Mrzelo ma, že mi predtým ten mládenec tak pozdrivým byť prichádzal. On tedy strážil nad mojím životom. Bol som veľmi vlúdny k nemu; abych napravil chybu. Ja som mu všetko porozprával, prosiac ho, aby to sdelil kvardianovi. On slúbil to urobiť, ba ešte i to, že mi prinesie zvesť o malom Abelesovi a jeho matke do obce Zalow. Celkom som mu dôveroval; ani mi len nenapadlo, že som na vlka ovcu a na capa kapustu sveril.

Práve na poludnie sa zvonilo. Ja som sa modlil «anjel Pána», sprievodca za mnou. Potom som mu po priateľsku potriasol ruku a šiel som do Zalowa.

(Pokračovanie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Návšteva jeho veličenstva kráľa vo viedeňskej nemocnici. Z Viedne oznamujú, že jeho veličenstvo kráľ navštívil vo štvrtok dňa 4. apríla nemocnicu X-ho okresu a pobavil sa v nej vyše jednej hodiny.

Mladíci Uhorska v Ríme. Študujúci mladíci z Uhorska putovali i tohoto roku vo väčšom počte do svätého mesta a boli účastní toho šťastia, že ich svätý otec pred inými pútnikami v audiencii prijal. Putujúcich mladíkov predstavil svätému otcovi učiteľ náboženstva Sebök a vyslovil jejich poklonu v talianskej reči. Svätý otec výraz radosti dal v odpovedi svojej nad tým, že študujúcich mladíkov oduševneujúcich spatruje oddanosťou a vernosťou ku svätej stolici za príkladom svojich vznešených pred-

kov od časov svätého Štefana. prvého kráľa apoštol-ského. Konečne udelil sv. otec požehnanie všetkým pútnikom prítomným a jejich druhom v drahej domovine sa nachodiacim. Pápežského požehnanja účastnou stala sa študujúca mládež celého Uhorska.

Gróf Adolf Pongrácz, titulárny biskup. Jeho ve-ličenstvom kráľom za biskupa titulárneho vymenovaný je pápežský pralát a prépošť Nového Mesta nad Váhom gróf Adolf Pongrácz. Vyznačený hodnostár cirkevný v najširších kruhoch obecenstva známy je následkom jeho neobmedzenej dobročinnosti a obětovavosti, akými úbo-hému ľudu bez rozdielu pri každej príležitosti pomáha. Cirkev katolícka ľud kresťanský nemajú neohrozenej-sieho a horlivejšieho ochrancu jejich práv a spravodli-vých záujmov, ako je osvietený pán biskup gróf Adolf Pongrácz.

Mikuláš Morva †, kanonik kapitule trnavskej, v 82. roku veku a v 59. roku svojho kňazstva dňa 2 ho apríla usnul sladko v Pánu. — Odpočinutie večné daj mu Pane!

Generáli na študijnej ceste. Z Viedne oznamujú, že od 8. do 17. mája generáli pôjdu na študijnú cestu pod vedením náčelníka generálneho štábu Konráda, a síce na území prešporského (piateho) vojenského sboru. Na študijnej ceste zúčastní sa 15 generálov a 30 štáb-ných dôstojníkov.

Chýry zo Spiša. V Horke dňa 28. marca zomrela manželka bývalého novovesského hlavného slúžneho Vi-ktorá Sztavácsa, rodzená Paulína Sváby. — Podžupan-ský úrad vydal toho roku do 1. apríla 1080 cestových passov. — V podhradskom okrese sa zo 430 vojopo-vinných ustanovilo na assentírku 107. z tých odobrali za vojakov 42.

Tohoročné veľké manévry odbývať sa budú v prí-tomnosti jeho veličenstva kráľa a dediča trónu Franca Ferdinanda na okolí Klagenfurtu a Villachu. Na mané-vroch medzi vrchami zúčastní sa asi 50.000 ľudí. Po-neváč z tejto príležitosti vyrobujú nové vystrojenie čiat, na manévroch úradní zpravodajci nebudú môcť byť prítomní. V Uhorsku v prítomnosti kráľa tohto roku manévry nebudú.

Cierne osýpky v Trieste. Z Triestu oznamujú, že v mestskej štvrti Grotte zvanej v rodine Forschnera, nosiča batožiny pri južnej železnici, konštatovali čierne osýpky, načo celú rodinu zaviezli do nemocnice. Zpo-medzi nemocných menovite Forschnerova je veľmi zle. Na nádraží južnej železnice ustanovil sa lekársky výbor a všetky osoby, ktoré sa stýkali s nosičom, zaštepili. Toto isté urobili aj na byte chorej rodiny, kde okrem toho aj desinfikovanie previedli.

17-ročný falšovateľ peňazí. Z Viedne oznamujú, že tam minulé dni zatkli jednu starú ženskú, ktorá v jednom obchode chcela platiť felošným dvadsaťkorun-níkom. Na policii zistili, že ženská je vdova Jozefa Finka a na zpeňaženie falošnej banknóty nahovoril ju jej syn, 17-ročný mladík. Aj tohto zatkli. Matku a syna bieda priviedla ku hriechu.

Púť do Svätého Kríža. Pochválen Pán Ježiš Kri-stus! Uvádzam v známosť všetkým milým bratom na-ším a sestram slovenským na Anjelovompoli, v Pešti a v Novej Pešti bydlíacim, že tohoto roku dňa 4. mája usporiadame púť do Svätého Kríža s nasledujúcim po-riadkom: Dňa 4-ho mája ráno o 5. hodide budeme mať svätú omšu v karmelitnskom chráme u pátrov Kar-melitov, po ktorej pôjde sa na západné nádražie. O pol 7-mej pohneme sa vlakom (železnicou) a povezieme sa do Dorogu. Ztadiaľto pôjdeme pešo na Tokod a po malej tu prestávke ďalej do Sv. Kríža, kde o pol 5-tej popoludní dorazíme. Do večera tohoto dňa trvá spoveď, večer ale vybavíme si pobožnosť na Kalvárii. Dňa 5-ho mája ráno bude na milostnom mieste sv. spoveď, svätá omša a kázeň. O pol 9-tej hodine pôjdeme nazad do Dorogu, ztadiaľto ale vlakom do Pešte, kde o 5-tej ho-dine popoludní sa navrátíme. Cena železničnej karty za osobu ta i nazad je 2 koruny 80 halierov. Príhlasy ku tomuto pútu prijímajú sa do 3. mája. Hlásiť sa možno u spevára Jozefa Peés v sakristii u pátrov Karmelitov na Anjelovompoli. *Jozef Peés, spevár.*

Zima na Horniakoch len niako nechce prestať, kdežto už by bol najsvrchovejší čas, aby nastúpilo ľavné jarné počasie. Sňahu na Horniakoch, zvlášte v Turci, v Orave a v Tatrách je ešte hromada. Ale aj na nižších stranách Hornouhorska panuje zimné počasie. Tak z Helpy (stolica gemerská) píšú, že je tam ešte vždy zima, sňahu veľa a len kde-tu vidieť na poli kú-štik čiernej zeme. No, dá Pán Boh, že tužobne očaká-vané jarné časy zavítajú a poľné práce započnú sa v úplnom prúde.

Pensijný ústav pre staviteľských robotníkov Významné zasadnutie mal tieto dni Spolok uhorských staviteľských majstrov. Na zasadnutí uzavreli viesť do života takú sociálnu reformu, ktorá dokazuje, že majstri na srdci nosia záujmy robotníkov. Na návrh umeleckého staviteľa Akúziusa Martona totiž jedhlasne uzavreli, že založia pensijný ústav pre staviteľských robotníkov. Keď toto humánne uzavretie vyniesli, súčasne vzali do zápisnice, že uvedenie do života tejto ustanovizne po-važujú za súrne. Toto uzavretie je najjasnejším zavrá-tením toho obviňovania k štrajku poburujúcich, že sta-viteľskí majstri len svoje dobro držia pred očima a že robia proti záujmom robotníctva. Uskutočnenie staviteľ-ských majstrov pravdepodobne odvráti robotníkov od poburovatelov.

Veľké železničné nešťastie v Amerike. Z mesta Colton (južná Kalifornia) oznamujú, že sa tam udalo veľké železničné nešťastie, následkom ktorého 60 osôb prišlo o život a asi sto bolo ranené. Vlak prišiel z me-sta New-Orleans a následkom zlého postavenia výhybiek vrazil do jedného nákladného vlaku. Posledný vozeň sa na kúsky dolámal a štyria cestovatelia následkom silnej srážky vyhodeni boli do povetria. Štyri salónové vozne ale, v ktorých sedelo 90 cestovateľov, neporúchaly sa a zpomedi cestovateľov len dvaja utrpeli nebezpečnejšie úrazy.

Železničné nešťastie. Z Vrútok oznamujú, že na varínskej stanici košicko-oderbergskej dráhe 2. apríla v noci udalo sa železničné nešťastie. Ponevác s budapeštianskym osobným vlakom prišlo veľa poľných robotníkov do Vrútok, vyslali osobitný vlak do Oderbergu, ktorý sa pohol po riadnom večernejšom vlaku 14. č. Vo Varíne čakal nákladný vlak na osobitný vlak, ktorého vodič dostal úpravu, že len na druhom páre koľajníc smie ísť do Varína, kdežto nákladný vlak stál na tretom páre koľajníc. Následkom chybné postavených výhybiék vlak dojachal na tretích koľajniciach a vrazil do stojaceho nákladného vlaku. Srážka bola taká prudká, že viac vozňov osobitného vlaku sa dolámalo. Dvaja cestovatelia hneď zomreli a mnohí boli ranení. O nešťastí správa košicko-oderbergskej železnice vydala nasledujúcu zprávu.

Na varínskej stanici do Nemecka cestujúcich poľných robotníkov vezúci osobitný vlak následkom chybné postavených výhybiék vrazil do nákladného vlaku. Pri srážke Vincent Zimmermann a Rozália Hagon, z obce Gajdóc, boli smrteľne ranení. Róza Reves a Ondrej Greschner boli ťažko, pätnásť cestovateľov a dvaja vodičia vlaku ľahšie ranení. Rózu Reves a Ondreja Greschnera zaviezli do tešínskej nemocnice. Dva lokomotívy a päť vozňov bolo porúchané. Zavedené je prísne vyšetovanie.

Koľko židov je na svete? Taliansky rabin dr. Ferulio Servi vydal kalendár na rok 5667. od stvorenia sveta (teda od 20. septembra 1906. do 19. septembra 1907.). V tomto kalendári udáva spomenutý rabin, že na celom svete žije 11 millionov židov, a síce v Europe 9 millionov; v Amerike 1,500.000; v Ázii 100.000; v Afrike 350.000 a v Austrálii 50.000. — Rakúsko má 1,224.890 židov; Uhorsko 851.380; Belgicko 12.000; Bosnia 8215; Anglicko 235.000; Bulgária 33.660; Dánsko 5000; Francúzsko 86.885; Nemecko 586.960; Grécko 8350; Hollandsko 103.985; Poľsko 1,316.775; Portugálsko 1200; Románia 269.015; Rusko 3,872.625; Serbia 5100; Španielsko 5000; Švédsko a Norvésko 5000; Švajciarsko 12.550; Turecko 282.285; Taliansko 52.115. V talianskom parlamente sedí sedem židovských vyslancov.

Mužský v ženských šatoch. V Granade (južné Španielsko) jedna Angličanka, ktorá už od rokov pekne zarábala učením anglickej reči, minulé dni dostavila sa do filiálky španielskej Národnej banky, kde chcela zmeniť jeden ček. Pokladník sa zdráhal vyplatiť summu, lebo ček bol vystavený na mužské meno. Ženská odi-

šla a o krátky čas prišiel do banky jeden elegantne oblečený pán s tým istým čekkom. Pokladník ale poznal v ňom predošlú ženskú a ponevác mal podozrenie, že je reč o klamstve, zavolať jedného policajta a elegantného pána dal odviešť na políciu. Na polícii mužský vyznal, že od pár rokov chodí v ženských šatoch preto, aby mohol prísť k lepšiemu zárobku, čo sa mu dosiaľ aj podarilo.

Hluchonemí švindleri. Jedon švindler, menom Grünfeld sosbieral niekoľko mladíkov, ktorých nahovoril, aby sa urobili hluchonemými a tak aby páchali šudierstva. Mladíci poslúchli radu Grünfelda a takto vyklamali od ľahkoverných ľuďi mnoho peňazí, s ktorými sa potom podelili. Nedávno polícia švindlerov chytila, ale Grünfeld ušiel. Polícia ho stopuje.

HOSPODÁRSTVO.

Dobré rady.

(Pokrač.)

Známo je, že naša zem veľmi je žiadostivá trusu, lebo oráčiny z roka na rok pribúda, kdežto ale počet lichvy — ako o tom posledný popis dobytku svedčí — ubúda. Najmä nápadné je, že zeme naše fosforu požadujú,

Vieme, že žito náramne využitkuje pôdu. Každý metrický cent zrna vyberie zo zeme pol kila káli, skoro kilo fosforu a dve kilá nitrogénu. Všetky tieto látky obsahuje v sebe maštalný trus, lenže k nahradeniu využitkovaných látok toľko trusu bolo by potrebné, koľko v málo ktorom hospodárstve ujde sa každému jochu. Šťastie, že naša zem je v káli bohatá; aj nitrogénu sa jej ujde jak s trusom, tak aj zo strniska predbežnej úrody, tiež aj so zimnými prškami. Ale fosfor v každej zemi chýba, ťažko sa topí a pšenica natoľko ho žiada, že bez neho ani tie spomenuté dve soly nevie spracovať a tak bez fosforu výsledok úrody bude neistý, alebo aspoň hodne bude za tým, ktorý dosiahli by sme boli s nahradením fosforu. Berúc toto do povahy, nepozostáva iné, ako radiť našim malým hospodárom, aby sa oboznámili s umeleckým (fabrickým) trusom a aby robili s ním próby v svojom hospodárstve. Veľké hospodárstva s takýmto trusom zväčšujú plodnosť zeme a

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky uz od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeno farchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatiť, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33 1/2, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy hárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4 1/2 % tové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatiť. — Ku cieľom parcellovania povoluje ústav do 2/3 ceny veľmi pohodlné požičky. Zvláštne vysvetlenia podávame zdarma.

miesto robotníkov so strojmi pracujú, čo im o veľa lacnejšie padne, a tak celkom isté je, že ten malý hospodár, ktorý musí s nimi súbežiť, prv-neskôr klesne, ak len nedrží s nimi krok. Lenže umelecký trus vtedy sa odpláca hojne, keď z neho za viac rokov naraz objednáme, lebo len takto dostaneme ho lacno. Najmä platí to o fosforovom truse, ktorý u nás najväčšmi chýbuje a ktorý z cudzozemska dovážajú. Lacno len vtedy príde malému hospodárovi, keď ho po mašine bez prekladania dostane. Ohľadom na túto okolnosť dala vytlačiť «Správa Strediska Kresťanských Spolkov» (Budapest, IX., Bakács-tér 1.) návod k upotrebovaniu umeleckého trusu a rozširuje ho zdarma medzi hospodármi. Z druhej strany vyzýva «Stredisko» malých hospodárov, aby sa sobrali a dali si doviest celé vaggóny fosforovho trusu a nech si ho podelia medzi sebou dľa potreby, vtedy im to aj lacno padne. Mimo toho aj o to sa postaralo výš spomenuté «Stredisko», aby hospodári aj v malom kvantume, na vrecia, dostali tento trus, a tak tam, kde nenie konzum alebo nenie podujimateľa na celý voz, malý hospodár aj 1—2 vrecia umeleckého trusu môže si dať došikovať, len nech sa obráti na «Stredisko Kresťanských Spolkov».

Bez próby nenie výsledok a tiež hlúpa reč by bola, keby niekto riekol: čo by sa ja babral s umeleckým trusom, čo by ja trovil naň peniaze, keď to aj tak nič nestojí. Len pomaly. Keby to tak bolo, veľké panstvá nevyhodily by toľké peniaze za umelecký trus. Práve to je chyba, že sa naši malí hospodári neučia a nerobia tak, ako to na veľkých gazdovstvách robia. Už sa minuly tie časy, keď zemi dostatočný bol maštalný trus a keď dala ona úrodu aj pri povrebnom obrábaní. Teraz veru treba špekulovať a všeličo probovať, aby sme pozdvihli úrodnosť zeme. Všeobecné rady a recepty nič nestoja, lebo koľko chotárov, toľkoraká zem, a tak každý rozumný malý hospodár s prácou a so skúmaním musí sa naučiť, koľko umeleckého trusu potrebuje ku zdarnému výsledku. My vec túto veľmi odporúčame našim krajanom. Nech nemeškajú a nech sa neboja tejto novoty. Neobanujú, keď poslúchnu našu radu. Mnoho razy sme písali, že nenie dosť pustiť sa hospodáriť s tou vedou, ktorú ste pochytili doma od otca, alebo od suseda, ale musíte napredovať, učiť sa, robiť próby, obzreť si veľké hospodárstva a pozorovať, čo a ako tam robia. Lahostajnosť, krutosť a hlúpe posmešky sú len na škodu. Za tými musíme kráčať, ktorí lacnejšie vedia dorábať a úspešnejšie hospodáriť.

(Dokončenie nasleduje.)

Z krajinského strediska kresťanských Spolkov.

Organizátor spolkov strediska *Franc Dávid* v najnovšom čase založil *kresťanské potravné spolky* v nasledujúcich obciach:

Monok. *Predseda:* Štefan Besseney, dekan a farár.

Členovia správy: Mikuláš Kun, prot. duchovný, Anton Horváthy, učiteľ na odpočinku, Ján Lemesánszky, Andrej Rudolf, Ján Németh. *Dozorný výbor:* Predseda: Pavel Peiszerle, nadlesník. *Členovia:* Ferdinand Begazy, učiteľ, Ján B. Kovács, staviteľ, Jozef Tóth, pivničník, Štefan T. Varga starší, Ján Holup, Jozef K. Juhász, Ján Apjok, Jozef Hajner, Štefan Habina, Ján Zilahy, Julius Gável, Štefan H. Pacsuta, Ján Galatóczky.

Józsefháza. *Predseda:* Karol Takács, farár. *Členovia správy:* Ján Batin, grécko-katolícky učiteľ, Jozef Seer, rychtár, Alexander Oláh, prot. duchovný. *Dozorný výbor:* Predseda: Štefan Gál, učiteľ. *Členovia:* Martin Simpf, Ján Katrieskó, Georg Tóth, Štefan Hait, Georg Erdős, Imrich Magyar, Gabriel Csutorás, Štefan Igli mladší, Franc Simpf, Gejza Hankoczky, Georg Fehér, Štefan Fehér, Michal Nemes.

Diós-Jenő. *Predseda:* Georg Deák Daniel, protest. duchovný. *Členovia správy:* Michal Csurja, Alexander Havas, Dávid Bögér, Štefan Vida. *Dozorný výbor:* Predseda: Karol Végh, učiteľ. *Členovia:* Ján Trenaszky, Jozef Tuskó, Georg Vasas, Rehor Hornos, Štefan Marton, tkáč, Štefan Vajó, Ludvik Rusz, Ján hornos Szabó, Pavel Berki, Gabriel Bögér, Andrej Bögér.

Savanyukut, kúpeľ. *Predseda:* Ludvik Holczer, zahradník. *Členovia správy:* Alexander Litschauer, Andrej Pilnik, Pavel Heisz. *Dozorný výbor:* Predseda: Herman Neuhausz, statkár. *Členovia:* Vincenc Fűtsök, Móric Reuter, Julius Strassner, Alexander Nagy, Georg Griebler.

Legyesbénye. *Predseda:* Gejza Horváth, kaplán. *Členovia správy:* Štefan B. Tóth, Gabriel Csécsy, Ján Csendes starší. *Dozorný výbor:* Predseda: Zoltán Kún, prot. duchovný. *Členovia:* Adolf Nagy, Ludvik Dunay, Andrej S. Tóth, Štefan Serfözö, Andrej Lopis, Michal Kobzos mladší, Andrej Szücs starší, Andrej Pisák mladší, Ján Koturnya, Jozef D. Kovács, Štefan Orosz.

Hidas. *Predseda:* Rehor Bognár, farár. *Členovia správy:* Vavrinec Weisz, Vavrinec Tanczer, Vendelin Winkler, Jakub Winkler. *Dozorný výbor:* Predseda: Michal Schwarcz. *Členovia:* Štefan Rajner, Michal Mithesz, Peter Szigl, Franc Edinger mladší, Franc Szigl, Ján Lindtner, Franc Sággy, Jakub Schwarcz stredný, Franc Méri, Peter Wenhardt, Ján Feszelmajer, Tomáš Lindtner, Ján Donauer.

Alsó-Zsadány. *Predseda:* Eugen Mandits, učiteľ. *Členovia správy:* Georg Firák, Andrej Procska, Michal Adamecz. *Dozorný výbor:* Predseda: Ján Polacsek, farár. *Členovia:* Andrej Buczi, Ján Kmoska, Peter Vincenc, Imrich Varsza, Imrich Kmoska, Simon Adamocz, Jozef Maszlen, Martin Matuska mladší, Štefan Kmety, Šimon Moska, Karol Medveczky, Jozef Bucz, Imrich Gleszgó.

Báncsipkés. *Predseda:* Georg Mikus. *Členovia správy:* Štefan Bellán, Štefan Bucskó. *Dozorný výbor:* Predseda: Jozef Mikus. *Členovia:* Ján Bucskó, Štefan Misák, Štefan Ragan, Ján Bellán, Andrej Bellán, Jozef Holi, Jozef Pajtinka, Štefan Holi starší, Rehor Misák, Jozef Misák starší, Štefan Szneki, Peter Matyas, Ján Trubatsch.

Krajinské Stredisko Kresťanských Spolkov úctive vyzýva s týmto všetkých, čo kresťanské spolky zakladať zamýšľajú, aby o vysvetlenie a úpravy obrátili sa na ústredného organizátora spolkov **Franca Dávid**, **Buda-pest, IX., Bakács-tér 1.**

DOPISY.

Kristályfalva (predtým Richvald, Spiš).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom oblúbenom «Krestane».

Ku povzbudeniu druhých s radosťou sdelujem cteným čitateľom nášho veľmi milého «Krestana», ktorého vše veľmi radi čítame, že sme toho roku také krásne ostatné fašianky mali, aké v našej obci zaiste ešte nikdy neboli. Držali sme totiž 40-hodinovú pobožnosť ku úcte najsvätejšej prevelebnej Sviatosti Oltárnej, aby sme božskému Srdcu Ježišovmu aspoň dáku vynáhradu dali za tie mnohé obrazenia, ktoré sa mu v tie diabolské, pohanské, bláznivé dni zo strany mnohých nevďačných ľudí — a to ešte aj katolíkov — dostávajú. V nedeľu, v pondelok a v utorok bola prevelebná Sviatosť Oltárna od rána do večera k verejnej poklone vyložená a od ľudí v peknom počte navštvivená. Vo všetky tri dni bola predpoludním slávnostne spievaná svätá omša a večer litánie k Srdcu Ježišovmu s odprosovaním, ako aj kázeň. Tie tri kázne, ako aj nedeľnú kázeň dopoludňajšiu držal nám nový horlivý duchovný haligovský Ladislav Moyš. Boly to veľmi dojímavé, krásnymi príkladmi okrašené kázne. Ďakujeme pánu duchovnému haligovskému za to unovanie a pekné poučenie. Ostatné fašianky tak prešly ako by ani neboli bývaly fašiankami. V obci bolo celkom ticho, opitého nebolo vidno. Ľudia usilovne išli do kostola, deti riadne do školy.

Aj v susednej obci Haligovech, kde nový duchovný Ladislav Moyš s najhodnejším a s najkrásnejším spôsobom začal svoje účinkovanie, to jest s vyložením najsvätejšej Sviatosti Oltárnej pre tri fašiankové dni, sa v tie dni tiež pekne, ticho a mierne chovali ľudia, aj prevelebnú Sviatosť Oltárnu navštívili vo všetky tri dni. Ku tomu ich pohla nová pekná kázeň ich nového duchovného, ktorú držal v ostatnú fašiankovú nedeľu.

Veľmi sa radujeme, že sa nám podarilo oslobodiť sa od nášho židovského gruntovného pána Herca, ktorý pred pár rokmi v Lipníku a v Jarembinej len jednoduchým, obyčajným krémárom bol. Odkúpili sme jeho z 1200 jutár pozostávajúci majetok za 240 tisíc korún.

Amerika nám dopomohla k tomuto. 180 tisíc korún sme mali hotových peňazí a 60 tisíc korún sme si požičali zo spišskej kapitule a to pod veľmi výhodnými podmienkami na päť a pol percenta interessov, ktoré sa po uplynutí každého pol roka majú platiť, bez intabulácie, ale jeden dobre stojí za všetkých a všetci za jedného, a na odplácanie podľa možnosti. Veľmi sme povďační vysokoctenej spišskej kapituli za to veľké dobrodenie, aké by nám žiadna špárkassa nebola preukázala. Nech nám povedia nepriatelia cirkve a socialisti, kde by sme boli dostali takú lacnú a výhodnú požičku, keď by cirkve podľa ich žiadosti bola pozbavená majetkov?! Vari snád u židov, ktorých červení socialisti slepo nasledujú? Veru nie! Aj paláreň sme odkúpili, ale pretože nas je moc, asi 80, v tej kúpe a mnohí z tých sú v Amerike, nebudeme páliť a preto celé vnútorné náradie v palárni dňa 23. apríla na verejnej licitácii predáme. Kto by to potreboval, nech si to pozre a v deň licitácie nech sa u nás hlási.

Teraz ešte troch židov máme, ale tí u nás ani len najmenšieho vplyvu nemajú. Role nemajú, len krémy a sklepy. Ale aj tých by sme sa radi striasť. Úfame, že sa nám to aj podarí, keď si založíme kresťanský spolkový sklep, k čomu veľkú vôľu máme. Jeden náš gazda hotový je na ten cieľ 1000 korún obetovať.

Učiteľa máme teraz v osobe Jozefa Oravecza, veľmi poriadneho a usilovného. Už aj za tých päť mesiacov, čo u nás účinkuje, deti vo všetkých vedách veľký pokrok urobili. Naše deti v tomto školskom roku — chvála Bohu — tak usilovne chodia do školy, že ešte ani len jedných rodičov nebolo treba pokutovať.

Toho roku chodí ku nám «Krestan» v 15 výtiskoch, «Posol Božského Srdca Ježišovho» v 18 výtiskoch, «Kráľovna svätého Ruženca» v 6 výtiskoch a «Spolok svätého Vojtecha» má u nás 5 údov.

Na filiálku Hafku, ktorá teraz dostala meno Hóka, ide «Krestan» v dvoch výtiskoch, «Posol Božského Srdca Ježišovho» v 6 výtiskoch, «Kráľovna svätého Ruženca» v jednom výtisku a «Spolok svätého Vojtecha» má troch údov.

V tieto dni sa volil u nás nový obecný úrad. Doterajší náš rychtár Jozef Nedoroscsik mladší, ktorý bol veľmi poriadnym, svedomitým rychtárom a okrem piva žiadneho iného nápoja nepíjal, trebárs ho všetci jednohlasne znovu chceli, nechcel už prijať rychtárstvo, zvolili sme si teda druhého, tiež mladého a tiež veľmi poriadneho v osobe Sebastiana Rezsniczky mladšieho. Podrychtárom sa stal Michal Duda Garbiar, burgarom Michal Michna z Visranky, sirotským znovu Jozef Michna Šimurda, opatrovníkom mäsa Štefan Bacsa Milkes. Passy dobytie bude písať doterajší náš pán učiteľ. Aj troch nových výborníkov sme zvolili, a síce Štefana Bacsa Milkes, Jozefa Nedoroscsika mladšieho a Štefana Szmolen, za náhradného Ondreja Irha Galganek. Noví vyvolení sú všetci statoční, striezliví ľudia a neohrození kresťanskí ľudia. Nech im Pán Boh pomáha, aby šťastlivo úradovali!

Na konci môjho dopisu ešte aj to spomeniem, že naša obec sa už teraz nevolá Richvald ale Kristályfalva. To nové meno dostala od horných krištálov, ktoré sa u nás vo veľkom počte nachádzajú.

S ľudovým pozdravom!

Jeden občan.

Ružomberok.

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom «Krestane».

Naši národnári sú veľmi nebezpečne chorí, dostali iparbank-influenzu a niet doktora, čo by ich z nej vyliečil. V mesiaci marci bola totiž v našej «Iparbanke» voľba na direktorstvo. Hlinka chcel byť aspoň len direktorom. Ale sa mu to nepodarilo. Buchnul. Nešťastie však zriedka samo chodíeva. Ku iparbank-influenzi prišlo teraz rozpustenie výboru. Národnári sú na to už celkom omámení a vo spust sveta blúznia v «Ľudových Novinách», že im to urobila «ochmelená koalícia, gebulou nadojený Rakovszky a ľudová strana». Nie tak ľudkovia, vy neviete čo vravíte. Gebulou vás ochmelili vaši buriči. tým sa poďakujte za všetko.

Starý mešťan.

Oznam jubilarnej púte do Maria-Celly.

Púť do Maria-Celly je tohoto roku jubilarná. Jest tomu totiž 750 rokov, čo B. P. Maria v Celly veľké milosti svoje dieťkam svojim udeľuje. Preto s povolením Jeho Eminencie Najdôstojnejšieho Pána Kardinála kniežaprimasa povedie všeobecnú púť z Rybian a z Veľkých Ostratic, z trenčianskej, nitrianskej, prešporskej, tekovskej, hontianskej, spišskej, oravskej a iných hornouhorských stolíc dôstojný pán dekan a farár veľko-ostratický s viacerými duchovnými do Maria-Celly. Rybianska a veľko-ostratická processia pohne sa z domu dňa 5-ho mája ráno o 10. hodine ku železničnej stanici v Rybanoch. Dňa 6. mája ráno o 4. hodine dorazí sa do Prešporoku, tam sa odovzdá batozina furmanom a pôjde sa na sv. omšu do kostola velebných otcov Jezuitov. Po sv. omšiach vrátia sa pútnici ku železničnej stanici a o 8. hodine pred obedom odcestujú s vlakom do Viedne. Každá processia pôjde pod svojimi zástavami a so svojimi vodcami. Dňa 11. mája o 5. hodine po obede vtiahnu processie spojené v slávnostnom pochode do milostného chrámu Maria-Celly, na to svetochýrne miesto pútnické, kam putovali naši nábožní predkovia: Ludvík Veľký, kráľ uhorský; knieža Esterházy, niekdajší palatín drahej vlasti našej uhorskej a preblahej pamiatky kardinál kniežaprimas Scitovszky i miliony pospolitého ľudu nábožného.

Každý, kto sa chce súčasťniť na tejto jubilarnej púti, nech sa do 1. mája prihlási u dôstojného pána dekana a farára v Ostraticiach alebo u Bartolomeja Omelku v Rybanoch, ktorý dotyčno púte všemožným vysvetlením každému ochotne poslúži.

Bartolomej Omelka, svetský vodca púte.

Už od 50 rokov chodí processia z obce Chynorany a okolia na svetochýrne milostné miesto *Maria-Cell*. Tohoto roku je tomu 750 rokov, čo toto sväté miesto stojí, následkom čoho odbavuje sa tam slávnostné jubiläum. Horliví ctitolia Matky Božej, obyvatelia chynoranskí a okolia nesmejú chybovať pri týchto slávnostach. **Dňa 28. apríla pohne sa teda processia z Chynoran do Maria-Cellu.** Po odbavených litániach pôjdu shromaždení pútnici z farského kostola chynoranského ku železničnej stanici, z kadiaľ o 2¹/₂ odcestujú s vlakom do Sarluská-Üzbég. Tam sa presadne na iný vlak, ktorý ide cez Lipótvár do Prešporoka. Po Prešporoku možno sa ku processii pripojiť na ktorejkoľvek železničnej stanici. Do Prešporoku dorazí vlak dňa 28. apríla o 10. hodine večer, tam sa prenocuje na stanici a dňa 29. apríla o 5. hodine ráno odovzdá sa batozina furmanom, po čom sa ide na svätú omšu do kostola prevelebných Pátrov Jezuitov. Ďalšiu cestu riadia vodcovia processie.

Všetkých ctených čitateľov «Krestana» prosíme s týmto náležite, aby podnik náš k dušnému spaseniu veriacich a ku zvelebeniu Matky Božej maria-cellskej v najširších kruhoch ľudu krestanského rozširovať a všemočne podporovať si nesťažovali.

Kto zúčastniť sa chce na tejto processii marianskej, ten nech najneskôr do 15. apríla obráti sa na **Antona Chrenko v Chynoranoch.**

Anton Chrenko, vodca processie.

Spisy redakcii zaslané.

Naše Noviny. Krestansko-sociálny politický časopis. Vychádza každú druhú sobotu na šesť stranách. Zodpovedný redaktor Arnold Bobok. Vydavateľ Baňsko-Bystrický kresť. robotnícky spolok. Predplatná cena na celý rok 2 koruny 80 hal., na pol roka 2 kor. 40 hal., na štvrt roka 70 halierov. Jednotlivé číslo v mieste 8 hal. Na vidieku 10 hal. Predplatky zaslať treba na túto adresu: «Naše Noviny», Besztercebánya (Zólyomm.) Wesselényi-u.

Zábavná Čítanka. Vydal «Spolok sv. Adalberta» (Vojtecha) v Trnave. Dosiaľ vyšly nasledujúce sošity:

Sošit 1. *Rozprávka z Polany.* Napísal A. B.

Sošit 2. *Láska.* Povest. Dľa nemeckej pôvodiny podáva Martin Kollár.

Sošit 3. *Obrázky z hôr.* Napísal Fr. Urbánek.

Sošit 4. *Keď sa panstvo mení.* (Pôvodná poviestka z Hornej Trenčianskej.) — *Janko.* Poviedka Bohumila Brodského. — *Gazdičko.* (Dľa J. M. Kaličáka.) Podáva A. B.

Sošit 5. *Za čo sa ľudia súdia?* Dľa J. J. rozpráva Bielhorský.

Strom Serafický. Mesačník pre údov III. rádu sv. Františka a Armády sv. Kríža. Zodpovedný redaktor a majiteľ Karol Zsekó, farár jablonický (Nyitra-Jablonicz). Predplatné na celý rok 1 koruna 50 halierov. Predplatky a dopisy sa zasielajú: Redakcia «Strom Serafický» Nyitra-Jablonicz. S povolením cirkevnej vrchnosti v Ostrihome.

Stanovy a Odpustky všeobecného Sväto-Omšového Spolku pod preslávnym Menom, pod Ochránstvom a so vzývaním milostiplnej a nepoškvrnene počatej Matky Božej Marie u P. P. Františkánov v Ingolštadte utvoreného. — Z pôvodiny nemeckej s dovolením Dôst. Biskupského Generálneho Vikáriátu v Eichstätt-u vydanaj. Tlačou Karla Salvu v Liptovskom Ružomberku (Liptó-Rózsáhegy).

Môj Jožko. Veselohra v 3. dejstvách. Napísala Terezia Vansová. Dostať v knižtlačiarňi Klimeš a Pivko v Lipt. Sv. Mikuláši. Cena 60 halierov.

Odkazy redakcie.

Dopisovateľ. Sósokút. Vašu slávnosť opíšeme. Prosíme vás, nedajte sa nikomu pobalamútiť a držte vždy pospolu.

Dopisovateľ. Gyékes. Listok nám prišiel. Nemajte nám za zle, že vás žiadame, aby ste si pod dopis podpísali zavše vaše poctivé meno.

P. K. B. Cs. Istotne príde aknáhle je možno. Ďakujeme.

P. Š. A. F. Ďakujeme sa poslané, uverejníme v budúcom čísle.

P. Dopisovateľ. Šariš. Otázočný list sme nevideli, preto sa to opraviť nemohlo. Teraz ale prosíme za pozhovenie, že poslednú zásielku až v nasledujúcom čísle everejníme.

P. Dopisovateľ. P. Článok príde budúce. Pekne ďakujeme zaň.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok 4 koruny
na pol roka 2 koruny
na štvrt roka 1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ctených predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám vyššie označené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 10. apríla.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.

Pšenica: tiská K 15.65—16.75, peštianska K 15.50—16.45, stolno-belehradská Kor. 15.30—16.35, hanátska K

15.35—16.10. — **Raž:** K 13.03—13.35. — **Jačmeň:** na krm K 13.45—14.00. — **Ovos:** prvotriedny 15.60—16.10, druhotriedny 15.60—15.85. — **Kukurica:** K 10.80—11.10. **Repica:** K ————. — **Proso:** K 10.00—10.50.

Múka:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	26.80	25.80	24.80	23.40	22.00	21.20	20.60
			č. 7	7½	8		
			K 18.80	16.80	15.80		

Drobné otruby: K 11.20, hrubé K 10.80.

Ďateľinové semä: lucerna (prima) K 120.00 do 130.00 za 120 kilogr.; ďateľina K ———.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 4.00—4.40, žlté K 4.60—5.00 za 100 kilov.

Strova: Veľká biela fazuľa (bôb) K 19.00—20.00, tarkavá K 18.00—20.00. — **Hrach** lúpaný: K 24.00 do 42.—. — **Šošovica**, veľká čistá: K 74.00—82.00. — **Koňopné semä:** K 23.00—24.00. — **Lanové semä:** prima K ————. — **Rasca** (kmín): 85.00—87.—. — **Mak:** K 84.00—86.—. — **Ladník:** K ————. Všetko po 100 kilogr.

Koloniálny tovar: **Cukor** v klobúkoch K 74.00 do 74.50, kockový K 76.00—76.50, žltý K 74.00—74.50 za 100 kilogr.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 43.75, fiumánsky White-Star (***) K 40.75 za 100 kilogr.

Lekvár: srbský K 25.50—26.00, bosenský K 42.00 do 42.50 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K 29.50—30.00, srbské (100 kusové) K 29.00—29.50.

Sviňská masť: budapeštianska K 153.00—154.00.

Slanina: vidiecka K 000.00—000.00, mestská 4 kusová K 126.00—127.00 za 100 kilogr.

Špiritus: Rafinovaný odanený vo veľkom K 150.50 do 151.00. Denaturaliscvaný, ku priemyselným účelom jeden barill 43.50—44.00.

Vajcia: prima uhorské K 70—72, podľejšie K 69 do 70 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Maslo: k čaju K 2.30—2.50, k vareniu K 1.70—1.90, syr 20—36 h., všetko v kilogrammoch vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy k pečeniu K 1.40 do 1.60 za kilogramm; kurence k smaženiu K 2.20—3.00, kurence k pečeniu K 3.00—3.80, sliepky na polievku K 3.80—4.00 za jeden pár.

OHLAS.

Do gazd. potravného spolku «Felső-Lehota» (Arvamegye) hľadá sa odprekavač, ktorý v slovenskej reči je zbehlý, rozumie i po maďarsky a zná čítať, písať a rátať.

Ročity plat je 500 kor. ktorý sa každý piaty rok o 100 kor. povýši kým sa mu celý plat do 1000 kor. nedoplní. Má z dvoch izieb z kuchyne, komory z mastale a z malej záhradky pozostávajúce slobodne byvanie. Cauzia 1000 K, sa požaduje. Hlásť sa možno buď osobne, buď pisobue u predsedu spolku Eugen A. Balgha dekana a farára v Árva-Váralja. S koncom mesiaca júna zaujat sa ma miesto.

LÁMKU, pakostnicu, reuma najbezpečnej lieči Ladový lieh. Jedna flaška kor. 1.20. Szémann lekárnik, Hatvan.

Najmilostivejšia pani,

viete Vy, prečo pri nakúpení
prídavku zreteľne meno
»Kathreiner« máme spomnúť?

Lebo ináč sa ošialíme a
iný napodobňujúci balík
nám dajú, ktorá všetky
významnosti »Kathreiner-
ovej« ohlušuje!

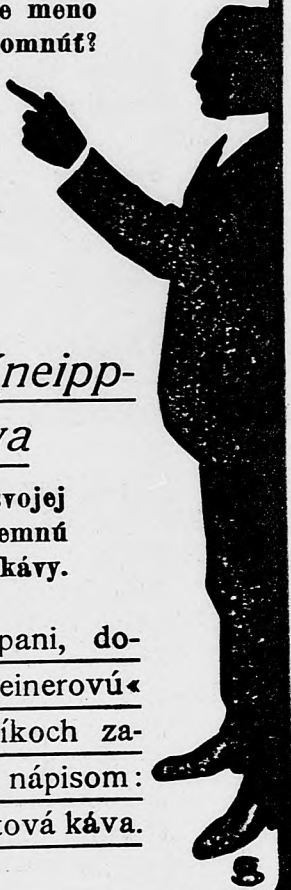
Lebo len

Kathreinerova Kneipp-

Malátová káva

dodáva následkom svojej
zvláštnej výroby priemnú
vôňu a chuť bôbkovej kávy.

Dohliadajte, milostivá pani, do-
konále, aby ste »Kathreinerovú«
len v originálnych balíkoch za-
pakovanú dostala s nápisom:
Kathreiner Kneipp-Malátová káva.

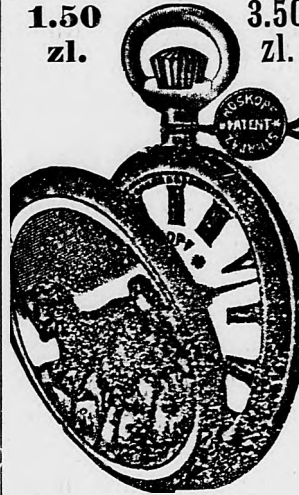

Nekupujte hodiny.

Kým nevedíte náš cenník. Do-
stanete za:

1.50
zl.

3.50
zl.

Nikkel Roskopf hodinky	1.50
Goldin Roskopf	2.-
Strieborné Roskopf hodinky	3.-
S dvojou pokryvkou	5.-
S 3. striebornou pokryvkou	5.-
hodinky	5.-
Tenké ocelové hodinky	3.-
Americké zlatodubl. hodinky	5.50
Pôvodné Roskopf patent hod.	3.50
Pôvodné «Omega»	9.50
Strieborná panciel retiazka	1.-
14 karat. zlaté hodinky	8.50
14 karat. zlatá retiazka	10.-
14 karat. zlatý prstienok	2.-
Pendlové hodiny	2.80
So zvukom vážových zvonov	4.50
S muzikou	6.-
Kukučkové hodiny	2.50
Kuchyňské hodiny	1.20
Budíče hodiny	1.20
Budíče v noci so svetlom	1.50
S dvojím zvonom	1.75
Najnovšie budíče hodiny so zvukom vážové, ho zvona s býčím strojom.	2.50

Troch rokov záruka na písme
za veci nezodpovedné vráti sa
peňaže. Rozposielanie s pošto-
vou dobiereou.

Mikša Böhnel

hodinár

Viedeň, IV., Margarethen-
strasse 27. (vlastný dom).

Treba pýtať s 2000 obrázkami
opatrený cenník franko a zdarma

Poranenie

jakéhohoľvek druhu nutno je chrániť
pred zanečistením,

ponevác týmto z najmenšieho poranenia môže sa vyvinuť rana
t'azko zahojiteľná a nebezpečná. Osvedčeným a dobrým prostried-
kom ku chráneniu rán e od 40 rokov známa zmäkčujúca a vý-
tažná masť, takzvaná **Pražská domáca masť**, ktorá
chráni rany, zánety i bol'asti mierni a javí chladivý účinok a tým
ku zaceleniu a hojeniu rán prispieva.

Objednávky vybavuju sa obrato u osty.

1 krabica (láhev) 40 halierov. Pri vopred zaslaní 3 K.
16 hal. zasielajú sa 4 krabice, alebo za 4 kor. 60 hal.
6 krabíc franko na všetky stanice Rakúsko-Uhorska.

VYSTRACHA! Všetky čiastky
obalu opatrené sú ochrannou
známkou.

Hlavný sklad

B. FRAGNER, cis. a kr. dvorný dodavateľ
lekárna „U čierneho orla“
v Prahe, Malá Strana 203. roh Nerudovej ulice.

Sklady v lekárňach celého Rakúska

Hlavný sklad u Jozefa Töröka v Budapešti.

Dr. FLESCH-a lieh proti lámke

jedine istý liek proti reume, lámke, boleniu rúk, nôh
Účinkuje podivne chytró a istotne. K dostaniu: v

Dr. FLESCH-a lekárni ku KORUNE Győr (Ráb) Baross-u. 26.

1/2 decilitrová flaška na prábu 2 kor.; proti zastaralej
nemoci veľká flaška pre «rodinu» 5 kor. 3 malé, alebo
2 veľké flašky pre «rodinu» posielajú sa franko.

!!! S 16 prvými vyznačeniami !!! Ludvik Kállai motor dielňa Budapest, VI., Gyár-u. 50.

Odporuča pri úplnej záruke
**benzin-motore ku mlynom a iným priemyselným
podnikom, taktiež
elektrické benzinlokomobil stroje ku mlatbe**
s dvojím vystrojením ku čisteniu.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jedina novota !!!

!! Najjednoduchší a najdokonalejší mlátebný stroj prítomnosti !!
Bez strojníka ľahko k vedeniu bár ktorým gázdom aj medzi
domami slamou krytými. Cieľom rozšírenia týchto najnovších
strojov vymieňajú sa staršie parostroje.

Osobitná trieda pre stroje poľného hospodárstva ako:
parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mlateniu a ku siatin adt-
O nedostyžiteľnej zvláštnosti týchto strojov pogaáva
zpravy: P. baron Jozef Kemény, Maros-Németi (Sedmo-
krádsko). P. Tóth Péterbagi, Csantavér (Stol. Bács.)
Cenník na žiadosť zdarma a franko.

Lacné české perie.

5 kilo nové
tmavé driapané
12 kor.

Biele mäkké,
jak páper 18
kor. — 24 kor.

Biele ako snah
mäkké ak páper, driapané 30
kor. 36 kor. Rozposielanie s
dobiereou franco; zamenenie a
nazpät prijati je pod touti vynim-
kou dovolenejšti sa poštové
útraty vynahradia. — Benedikt
Sachsel, Lobes Nr. 135 (pošta
Pilsen Čechy.)

Pri objednávkách na
naše ohlasy, prosíme
odvolávať za vždy na
naš časopis.